

6. Gross M.U. M. (1993) Nurturing the talents of exceptionally gifted individuals. W: K.A. Heller, F.J. Monks, A.H. Passow (red.) International handbook of research and development of giftedness and talent. Oxford, Pergamon. – P. 473–490.
7. Monks F.J., van Boxtel H.W., Roelofs J.J. W., Sanders M.P. M. (1986) The identification of gifted children in secondary education and a description of their situation in Holland. W: K.A. Heller, J.F. Feldhusen (red.) Identifying and nurturing the gifted. An international prospective. – Toronto : Huber. – P. 39–64.
8. Passow A.H., Monks F.J., Heller K.A. (1993) Research on education of the gifted in the year 2000 and beyond. W: K.A. Heller, F.J. Monks, A.H. Passow (red.) International handbook of research and development of giftedness and talent. – Oxford : Pergamon. – P. 883–900.
9. Siekańska M. Koncepcje zdolności a identyfikacja uczniów zdolnych // Psychologia zdolności. Współczesne kierunki badań / pod redakcją Andrzej E. Sękowski. – Warszawa : Wydaw. Nauk. PWN SA, 2004. – P. 115–124.
10. Subotnik R. E, Arnold K.D. (1993) Longitudinal studies of giftedness: Investigating the fulfillment of promise. W: K.A. Heller, F.J. Monks, A.H. Passow (red.) International handbook of research and development of giftedness and talent. – Oxford : Pergamon. – P. 149–166.
11. Renzulli J.S. (1986) The three-ring conception of giftedness: a development model for creative productivity. W: R.J. Sternberg, J.E. Davidson (red.) Conception of giftedness. – Cambridge University Press. – P. 53–92.
12. Sternberg R.J. (1986) A triarchic theory of intellectual giftedness. W: R.J. Sternberg, J.E. Davidson (red.) Conceptions of giftedness. – Cambridge : Cambridge University Press. – P. 223–246.

БРАЦЛАВСЬКА А.Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ СЕРІЇ ЗАНЯТЬ ЗА ОДНІЄЮ ГРАМАТИЧНОЮ ТЕМОЮ В ГРУПІ СЛУХАЧІВ КУРСІВ ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Під час проведення серії занять в одній навчальній групі, відповідно до тематичного плану, зазвичай постає питання щодо якомога ефективнішого опрацювання певного навчального матеріалу з урахуванням контингенту слухачів та особливостей курсу навчання.

Особливості планування заняття з англійської мови з урахуванням різних його аспектів досліджувалися у працях провідних науковців кінця ХХ – початку ХХІ ст., зокрема, таких як: Ур (Ur), Андурвуд (Underwood), Лінч (Lynch), Хамер (Harmer), Вудворл (Woodward) та інші. Але аналіз методичних розробок та створення власного плану заняття або серії занять, які об'єднані однією темою, є практичним завданням для кожного викладача.

Мета статті – розкрити переваги та недоліки планування серії занять, орієнтованих на опрацювання певної граматичної теми в групі слухачів курсів інтенсивного вивчення англійської мови.

Навчальний матеріал, який буде вивчатися у серії запланованих занять: прислівники і фрази, які виражають частоту дії, Present Simple.

Описання слухачів: змішана група, до складу якої входять з 14 офіцерів віком 20–35 років, які приблизно мають рівень Elementary. Вони навчаються на інтенсивному курсі англійської мови, після якого повинні скласти іспит на рівень володіння мовою, тому навчання триває чотири місяці по шість годин на день п'ять днів на тиждень. Слухачі мають достатню мотивацію і відкритість до комунікативного підходу в навчанні, крім того, кожен має власний стиль навчання.

Слухачі вже мали нагоду ознайомитися з матеріалом, який буде вивчатися, і навіть тренували його раніше на базі підручника Headway Elementary, тому зараз вони будуть вивчати його за другим циклом. У першому циклі слухачі схопили основну ідею і можуть відтворювати більш-менш коректні речення, проте можуть плутати закінчення або неправильно вживати граматичні часи. Очікується, що глибші знання Present Simple та Present Continuous слухачі отримають у третьому циклі навчання, точніше, під час навчання за підручником Headway Intermediate.

Основна мета серії занять: тренування навичок вживання прислівників, які виражають частоту дії, ознайомлення і початкове відпрацювання фраз, які виражають частоту дії.

Другорядна мета: повторення і закріплення навичок вживання Present Simple у ствердженнях та запитаннях для підвищення рівня правильності використання цих конструкцій.

Лексична тема: “Фізична підготовка в армії”.

Наприкінці серії занять очікується, що слухачі зможуть вживати прислівники і фрази, які виражають частоту дії, а також Present Simple у своєму мовленні, інколи припускаючись помилок.

Заняття № 1. Основна мета: тренування вживання Present Simple під час створення історії. Цей вид діяльності спрямований більше на розвиток плавності мовлення, ніж правильності. Його було розроблено для автоматизації навичок роботи з матеріалом.

Відповідно до тематичного плану, а також задля лексичної практики, слухачі отримають завдання створити описання смуги перешкод (вправа 5, Unit 1) [1], у 3-й особі однини Present Simple, припускаючи, що вони розповідають про свого товариша. Можна запропонувати такий початок: “At first my friend climbs up a cargo net, then he...”.

Заняття № 2. Основна мета: надати слухачам можливість вільнішої практики для підвищення їх навичок до автономного рівня. Аспект плавності повинен домінувати над аспектом правильності мовлення. Слухачам буде запропонована гра “Я і моя змія” [4], яку було дещо змінено. Ця гра також вимагає відтворення історії у Present Simple і тому її можна вважати логічним продовженням попереднього заняття.

Заняття № 3. Основна мета: у ході заняття було вирішено концентруватися більше на аспекті правильності мовлення, оскільки слухачам дуже не вистачало такої мовної практики. Для цього буде використано гру – кросворд, акцентований спеціально на вживанні 3-ї особи однини Present Simple. Більше того, гра містить елемент змагання, що є дуже продуктив-

ним. Слухачам буде запропоновано роботу в парах. Кожен у парі отримає власний бланк з відповідями або чистий папірець з інструкцією. Ті слухачі, які отримають такий папірець, будуть діяти згідно з інструкцією, заповнюючи кросворд і користуючись ключами, які зробили їх партнери. Вони повинні будуть використовувати 3-тю особу однини дієслів. Ті слухачі, які отримають бланки з відповідями, повинні будуть скласти ключі для кожного слова кросворду. Наприклад, буде запропоновано такий варіант ключа: “He always ... fluent English in the lesson”. Відповідь: “speaks”.

Така діяльність вважається доцільною для слухачів, тому що стимулює візуальну пам'ять, а цей вид пам'яті превалює у слухачів, як було помічено на попередніх заняттях у цій групі.

Заняття № 4. Основна мета: останнє заняття серії буде присвячене повторенню і закріпленню матеріалу, пріоритетом буде виступати аспект правильності мовлення. Слухачі отримають копії додаткових матеріалів (один для кожної пари) і таке завдання: прочитати речення в першому стовпчику, знайти помилки та записати правильні варіанти речень у другому стовпчику. Кожне речення містить одну типову граматичну помилку: неправильне написання дієслова або неправильне вживання граматичного часу (вибір між Present Simple та Present Continuous). Після 10 хвилин роботи слухачі обмінюються своїми матеріалами і будуть працювати як маркери, тобто оцінювати роботи товаришів. За кожне правильне виправлення помилки викладач може надати один бал, а також зняти бал за неправильну ідентифікацію помилки. У кінці гри бали підсумовуються і проголошуються “граматичні чемпіони” з метою збереження ідеї змагання. Слабшим за рівнем слухачам буде рекомендовано працювати в парі із сильнішими. “Гарна практична вправа забезпечує можливість якісної практики для всіх або більшості різних рівнів у складі навчальної групи” [3].

Ця вправа також буде корисною для повторення і закріплення набутих навичок слухачів за матеріалом, який вивчається (особливо, в аспекті правильної вимови і написання), більше того, допоможе їм в аналітичному розумінні граматичної системи англійської мови.

Хотілося б більш детально зупинитися на вправі, яка буде проведена в ході другого заняття серії. Цей вид активності – гра “Я і моя змія” був обраний як вправа, що може забезпечити слухачів якісною командною роботою і мовною практикою.

Першою перевагою такого вибору є питання валідності. “Вправа повинна активувати саме ті навички слухачів, які було заплановано тренувати” [3].

Як було зазначено раніше, метою було зробити акцент на 3-й особі однини у Present Simple, і ця гра повинна задовольнити потреби слухачів у відповідній практиці. Для того, щоб не заплутувати слухачів, було вирішено не приділяти уваги іншим граматичним структурам, які необхідно тренувати.

Друга перевага гри полягає у тому, що вона не є надто сконцентрованою на викладачеві (“teacher-centered”), взаємодія під час гри відбувається тільки між слухачами і сприяє розвитку автономії їхніх мовних навичок.

Також гра є досить цікавим видом вправи, а зацікавленість є однією із суттєвих властивостей якісної практики, слухачі зрадіють можливості підключити свою уяву. Крім того, її буде стимулювати елемент змагання.

Ще однією позитивною характеристикою гри є те, що вона містить сполучники, які допоможуть слухачам розвивати зв’язне мовлення, оскільки вони не часто мають можливість постійної мовної практики, після того, як залишають початковий клас до наступного заняття. Проте курс, на якому вони навчаються, є інтенсивним і після закінчення вивчення передбачає демонстрацію високорозвинених навичок мовлення.

Гру було заплановано провести на другому занятті серії з огляду на її комунікативне призначення. Видається логічним провести комунікативно орієнтовану вправу раніше за вправи, орієнтовані на правильність мовлення. Таким чином, слухачі матимуть змогу тренуватися з нового матеріалу, а потім закріпити набуті навички.

Очікувані проблеми у слухачів:

1. Усі представники навчальної групи перебувають приблизно на однаковому рівні, хоча деякі з них є трохи слабшими за інших і можуть зіткнутися з проблемами підбору слів або нерозуміння завдання. Доцільно буде надати можливість слабшим слухачам працювати у групі із сильнішими, тобто “змішати” групу, та адаптувати інструкції гри до рівня слабших слухачів.

2. Слухачі будуть постійно намагатися перейти на рідну мову спілкування, тому що на їх теперішньому рівні досить важко повноцінно обговорювати питання, які виникають під час творчої роботи.

Рекомендовано підтримувати ідею “повністю англomовного заняття”, використовуючи символічні “покарання”, однак у деяких випадках ускладнення розуміння дозволяється частково вживати рідну мову.

Описання вправи. Тривалість її проведення: 25–30 хв.

1. Гру буде представлено слухачам вперше за допомогою намальованої змії на дошці. Такий початок зможе стимулювати уяву через візуальне сприйняття.

2. Командну роботу буде організовано у групах з 3–4 осіб, оскільки на попередніх заняттях було з’ясовано, що така кількість є оптимальною для організації ефективної кооперації.

3. Кожна група отримає друковані робочі матеріали.

4. Слухачам буде запропоновано організувати разом картки з малюнками в тому порядку, який видається їм більш логічним. Англійською мовою інструкція буде звучати так: “You are going to make a story or a film. Arrange the pictures in the appropriate way. Work please for 5 minutes”. Інструкцію буде записано на дошці. Слово “appropriate” можна замінити на “as you like / you favourite way”, щоб уникнути неправильного розуміння.

5. Після закінчення цього виду діяльності слухачі отримують такі інструкції, також записані на дошці: “Запишіть вашу історію або сценарій. Будь ласка, використовуйте 3-тю особу однини Present Simple і фрази, наведені нижче. Вигадайте назву історії. Прочитайте її перед групою по черзі або зіграйте в ролях, а інші слухачі послідовно прокоментують. Для цього вам дається 10 хв. Після того, як всі історії будуть почуті, ми оберемо чемпіонів”.

6. Під текстом будуть розміщені такі сполучники та фрази: “The story starts... / Then ... so / Later that day / In the end ...”. Якщо інструкції не будуть зрозумілими, рекомендовано дещо спростити їх мову і навіть написати приклади речень на дошці, для того, щоб кожен слухач зрозумів завдання. Також викладачеві рекомендовано працювати у групах слухачів і надавати належну допомогу.

7. Після закінчення роботи у групах і прослуховування творів, шляхом голосування буде обрано та нагороджено групу чемпіонів.

8. Задля тренування правильності написання слухачі отримують домашнє завдання: написати історію у вигляді твору.

Висновки. У ході проведення серії занять було з’ясовано, що всі слухачі отримали задовільну компетенцію у вживанні прислівників і фраз, які виражають частоту дії, хоча потребують практики в майбутньому, щоб досягти автономного рівня. Тому можна стверджувати, що основна мета була досягнута.

Заплановане тренування навичок плавності мовлення на першому і другому заняттях перед тренуванням граматичної коректності також виправдало себе, враховуючи низький рівень володіння мовою слухачів. На рівні Elementary спроможність слухачів утворити історію та розповісти її є набагато важливішою за неминучі помилки.

Проведення гри “Me and My Snake” (“Я і моя змія”) виявилось методично правильним саме на другому занятті серії, і за рівнем складності для навчальної групи, і за призначенням. Гра вдало стимулювала увагу та активувала навички говоріння, вже набуті на попередньому занятті.

Очікувані проблеми слухачів під час гри були успішно передбачені та вирішені викладачем.

Стосовно Present Simple найчастішою помилкою була відсутність закінчення “s” у дієслів 3-ї особи однини, навіть не зважаючи на те, що викладач приділив дуже багато уваги роботі над цією темою. Цей момент можна вважати недоліком планування, оскільки, враховуючи теперішній рівень групи, доцільніше було б використати менше часу на аспект правильності вживання структур. На питання було вирішено зробити акцент у наступному циклі практики, коли слухачі дещо підвищать свій рівень.

Після цієї серії занять доцільно звернутися до вільнішої мовленнєвої практики запитань та заперечень у Present Simple та Present Continuous з метою розвитку автоматичних, а можливо, навіть частково автономних граматичних навичок слухачів.

Література

1. Baker de Altamirano, Y, Mellor-Clark, S (2008) Campaign 1 Student's Book, Macmillan.
2. Underwood, M (1989) Effective Class Management, Longman.
3. Ur, P (2001) A Course in Language Teaching, Cambridge: Cambridge University Press.
4. Grammar 2, Games and Activities, Longman, 2001.

БРИК Т.О.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВМІНЬ ПРОФЕСІЙНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ, НЕОБХІДНИХ МАЙБУТНІМ ОФІЦЕРАМ

В умовах реформування Збройних сил України вироблення вмінь іншомовного професійного спілкування є важливим завданням. Уміння спілкуватися, досягати успіху в процесі професійної комунікації є тими характеристиками особистості, які багато в чому визначають досягнення майбутнього офіцера в різноманітних сферах життя, сприяють його соціальної адаптації до умов сучасного світу, що постійно змінюється.

Мета статті – розкрити сутність характеристик умінь професійного іншомовного спілкування.

Метою навчання, зокрема професійної іноземної мови, є набуття майбутнім офіцером умінь одержувати відповідну інформацію та бути здатним порозумітися іноземною мовою на професійні теми. Такі вміння можемо назвати вміннями іншомовного професійного спілкування (далі – ІПС), а саме: суто комунікативними, вміннями говоріння, сприйняття мови на слух, читання, письма, які дають змогу одержувати відповідну іншомовну інформацію на професійні теми з подальшим її використанням для професійного самовдосконалення, компетентно висловлювати свою думку в ході вербальної і невербальної взаємодії з іншими суб'єктами в процесі професійної діяльності.

Розглянемо більш детально вміння ІПС майбутніх офіцерів.

Суто комунікативні вміння – вміння досягати взаєморозуміння, підвищення ефективності при виконанні спільного завдання, збільшення здатності прогнозувати поведінку співрозмовника за певних обставин, вироблення та вдосконалення індивідуального стилю спілкування; вміння справити перше гарне враження, бути рівноправним учасником професійного діалогу, подумки відтворювати переживання співбесідника, вміння налаштувати його на спілкування, вміння “побачити” внутрішнім зором почуте.

У процесі вироблення та вдосконалення суто комунікативних умінь велику роль відіграють комунікативні якості мовлення: правильність, чистота, точність, багатство і різноманітність лексики, образність, виразність, дохідливість, доцільність, стислість.

Суто комунікативні вміння містять у собі фактори вербального та невербального спілкування, а також фактор психологічних знань.